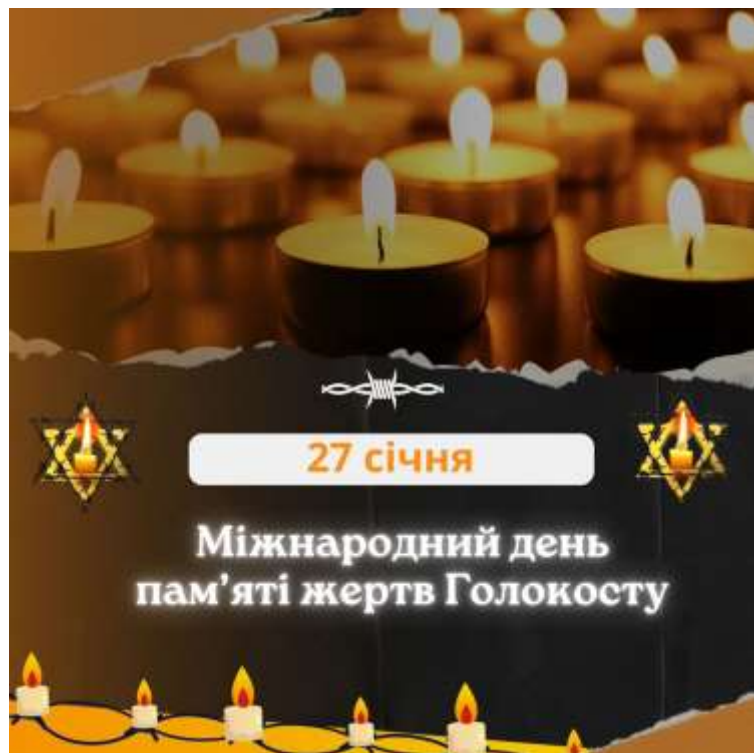

**МУЗЕЙ ГЕНОЦИДУ «ТЕРИТОРІЯ ПАМ'ЯТІ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФОНД ПІДТРИМКИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»;
ЛОС-АНДЖЕЛЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (LOS ANGELES UNIVERSITY)
(USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF
SAMARIA) (ISRAEL);
ЗАХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТІМІШОАРИ (WESTERN UNIVERSITY
OF TIMISOARA) (ROMANIA)**

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції
«ПРОБЛЕМА ГЕНОЦИДУ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

(Одеса, 23-24 січня 2025 року)

Одеса -2025

УДК:

Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 23-24 січня 2025 р.) 88 с.

Рецензенти:

Готинян Віталія Віталіївна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри культурології Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Наумкіна Світлана Михайлівна - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують концепцію геноциду в творах Рафаля Лемкіна: філософське та правове підґрунтя; культурний геноцид: від доктрини до відповідальності; геноциди ХХ століття та їх вплив на генезу моральних складових людства; геноцидальні практики Російської імперії і їх доктринальне підґрунтя; вплив рішень міжнародних кримінальних трибуналів на колективну пам'ять щодо геноцидів; меморіалізація пам'яті жертв геноцидів; геноцидальний вимір агресії Росії проти України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 12 від 27 березня 2025 р.)

«Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства»

23-24 січня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Козленко Павло Юхимович – голова правління Громадської організації «Одеський центр дослідження Голокосту»

1. Міністерство охорони здоров'я України. Звіт про стан психічного здоров'я населення, 2023 р. URL: https://moz.gov.ua/uploads/10/52752-zvit_moz
2. UNICEF Ukraine: Mental Health and Psychosocial Support Initiatives. URL: <https://response.reliefweb.int/ukraine/mental-health-and-psychosocial-support>
3. WHO Report on Mental Health in Crisis Situations, 2022. URL: <https://www.neurocaregroup.com/news-insights/the-mental-health-state-of-the-world-summary-of-2022-who-mental-health-report>
4. Організація «Карітас України»: програми психосоціальної підтримки. URL: <https://caritas.ua/mental-health-and-psychosocial-support-program-mhpss/>
5. UNHCR Ukraine: Assistance for Internally Displaced Persons.

Вікторія ФІНИК, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 2-го року навчання, спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», соціально-гуманітарний факультет ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

Науковий керівник: **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

СУЧАСНА РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА ЯК ІНСТРУМЕНТ КУЛЬТУРНОГО ГЕНОЦИДУ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Минає десятий рік російсько-української війни та другий рік повномасштабного вторгнення, кожного дня нові випробування, величезні втрати, стомлена нація, яка попри все бореться за свій дім. Адже це збройний конфлікт між двома державами, боротьба за право українців жити у вільній і незалежній країні. Ця війна, стала випробуванням для всього українського народу, який об'єднався у своїй рішучості відстояти суверенітет, національну ідентичність та європейські цінності.

Варто зазначити що метою російської агресії є не просто загарбання територій, а знищення нашої національної ідентичності, геноцид українського народу. Російська держава й ідеологія рашизму, яку сповідує російський політикум, офіційно заперечують існування українців як окремої нації, а ті, хто не погоджуються з цим, підлягають фізичному знищенню. На тимчасово окупованих українських територіях росіяни повторюють найгірші практики нацизму – масові розстріли та вбивства цивільних громадян, вбивства та знущання полонених, депортації, щоденні ракетні обстріли, знищення об'єктів критичної інфраструктури, умисне плундрування, розкрадання приватної власності та цінностей. Різанина в Бучі, Ізюмі, масове знищення людей у Маріуполі стали наочним проявом геноцидної політики

російського режиму Москви. Про звірства, воєнні злочини, зґвалтування, вчинені російськими загарбниками в Україні... треба дописати [4].

Сучасна російська пропаганда є одним із найпотужніших інструментів, що використовується у війні Росії проти України. Вона не лише спотворює реальність, але й активно працює над знищенням української ідентичності, що можна вважати елементом культурного геноциду. Ця стратегія спрямована на знищення української національної ідентичності, підрив історичної пам'яті та асиміляцію культурного спадку. **Інформаційна війна** - це дії, спрямовані на досягнення інформаційної переваги для забезпечення національної військової та інших стратегій шляхом впливу на інформаційні та розвідувальні системи противника з одночасним зміцненням і захистом власних інформаційних та розвідувальних систем та інфраструктури. Основними засобами інформаційної війни є знищення, спотворення і викрадення інформаційних масивів, подолання систем захисту і отримання з них необхідної інформації, обмеження або заборона доступу легітимних користувачів, втручання в роботу технічних засобів, нейтралізація мереж зв'язку, комп'ютерних систем, а також виведення з ладу всіх високотехнологічних систем, що забезпечують життєдіяльність держави[3].

Громадянам потрібна оперативна та достовірна інформації про те, що відбувається в країні: що відбувається на фронті, які міста під загрозою, де можна знайти укриття, як діяти в надзвичайних ситуаціях. Однак не завжди можна знайти достовірні джерела, а не російське ПСГО. Одним із засобів системного насильства є нав'язування пропаганди, яка розлюднює супротивника. Посіяна ворожнечею пропаганда загострює конфлікти всередині країни, розпалюючи мовні, релігійні або культурні суперечки. Як зазначає Роберт Шеклі: «Найприкріше, що в інформаційній війні завжди програє той, хто каже правду, він обмежений правдою, брехун може нести все, що завгодно» [2].

Ті хто в РФ та за її кордонами, хто постійно споживає викривлену інформацію, яку у величезному обсязі постачають російські засоби масової пропаганди, перетворюються на слухняних виконавців волі російської правлячої верхівки. Російські політики - професійні пропагандисти, бо мають історичний досвід здійснення послідовного імперського впливу на масову свідомість[5].

Основна пропаганда, яку просуває Росія:

- «Україна є частиною Росії»: ідеологія «русского мира», яка заперечує право України на незалежність.
- «Україною править фашизм: створення образу ворога за допомогою неправдивих тверджень про український “нацизм”».
- «Західні держави маніпулюють Україною»: звинувачення Заходу у використанні України як інструменту проти Росії.
- «Росія не атакує цивільні об'єкти в Україні»

Поширення сюжетів про "доброту російських солдатів", які нібито допомагають дітям у "звільнених" містах, дискредитація жахів війни та спроба виглядати "визволителями". Виправдання військових злочинів та пом'якшення міжнародного осуду. Відвернення уваги російського населення від внутрішніх

проблем, створення образу "ворога". Дискредитація української державності та національної ідентичності. Ось такі головні цілі російської пропаганди...

Російська пропаганда, як інструмент культурного геноциду, виявляється у масовому знищенні культурної спадщини та культових споруд, а також викрадення національних цінностей. За підрахунком ЮНЕСКО, понад 150 культурних об'єктів в Україні частково або повністю зруйновано[4]. Російська пропаганда систематично спотворює історичні факти і зображує Україну як «молодшого брата» Росії або частину «унітарної держави». Приклади включають: заперечення незалежності Київської Русі та підпорядкування його історії московській ідеології; ігнорування трагедії Голодомору як геноциду українців і намагання представити її як трагедію «спільного союзу»; Прославляє тих, хто працював на імперську Росію, і заперечує важливість українських борців за незалежність, таких як Іван Мазепа, Симон Петлюра та Степан Бандера; просування ідеї, що російська мова є «міжнародною мовою спілкування», а її збереження є «правом» російськомовних громадян України; спотворення образу української мови як «недорозвиненої» та «сільської»; придушення україномовного контенту на окупованих територіях.

В окупованих територіях України російська влада: забороняє українську мову та освіту, руйнує пам'ятники українським діячам культури та історії, конфіскує та нищить українські книги, замінюючи їх російськими. Російська пропаганда дійсно є інструментом культурного геноциду! Знищення мови, традицій та ідентичності, ліквідацію самобутності українців, інтеграцію української культури як "частини російської", зміну історичної пам'яті майбутніх поколінь. Як зазначає Ярослав Грицак: «Війна — це величезна трагедія, але дає багато можливостей і шансів» [1].

Ця війна — це трагічна сторінка історії, проте водночас і момент величч українського народу. Її підсумком має стати не лише перемога України, а й побудова нової держави — сучасної, вільної, сильної, яка стане прикладом для інших країн. Адже Україна бореться не тільки за себе, а й за майбутнє усього демократичного світу. Пам'ятаймо, що інформаційна війна — це невід'ємна частина сучасної війни, і боротьба з пропагандою починається з правди.

Список використаних джерел

- 1) Війна - це величезна трагедія, але дає багато можливостей і шансів – Грицак. Громадське радіо. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/viyna-informatsiynyy>
- 2) Роберт Шеклі про людей та інформаційні війни. URL: <https://www.depo.ua/ukr/svit/robert-shekli-o-prave-na-zhizn-haose-i-informatsionnyh-voynah--09122014000500>
- 3) Стадник А. Г. Інформаційна війна як комунікативна технологія впливу на масову свідомість та громадську думку. Грані / редкол.: С. А. Квітка (гол. ред.) та ін. ; ДНУ ім. Олеса Гончара. Дніпропетровськ : Грані, 2016. Вип. 1 (129). С. 111–115.4) Український Інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>

- 4) Український інститут національної пам'яті - офіційний веб-сайт. URL: <https://uinp.gov.ua/>
- 5) Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. С 261-264.